

Epinfo

ESAC-Net: Az Antimikrobiális Szerek Fogyasztásának Európai Surveillance Hálózata	509
Fertőző betegségek adatai	512

Epidemiológiai Információs Hetilap

HAZAI INFORMÁCIÓ

ESAC-NET : AZ ANTIMIKROBIÁLIS SZEREK FOGYASZTÁSÁNAK EURÓPAI SURVEILLANCE HÁLÓZATA

Bevezetés

Az antimikrobiális rezisztencia kialakulásának és elterjedésének egyik legfőbb oka az antimikrobiális szerek használata, illetve nem megfelelő vagy túlzott alkalmazása. Az elérhető antimikrobiális szerekkel szemben ellenálló kórokozók felbukkanása jelentős népegészségügyi fenyegetésnek tekintendő, mivel nagyon kevés új hatásmechanizmusú antimikrobiális szer kutatása és fejlesztése van jelenleg folyamatban. Az európai országok egyre növekvő mértékben terveznek vagy fogantatosítanak intézkedéseket az antimikrobiális rezisztencia visszaszorítására, például az antimikrobiális szerek racionális alkalmazását célzó kampányok révén. Az antimikrobiális szerek, különösen az antibiotikumok fogyasztására vonatkozó információk fontos szerepet játszanak az antimikrobiális rezisztencia és az egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések európai helyzetének értékelésében is.

Az ESAC-Net (European Surveillance of Antimicrobial Consumption Network) az antimikrobiális szerek fogyasztására vonatkozó országos surveillance rendszereket összefogó európai hálózat, amely az antimikrobiális szerek fogyasztásáról európai referencia adatokat szolgáltat.

A korábban ESAC projektként működő hálózat irányítását és koordinálását 2011 júliusa óta az Európai Betegségmegelőzési és Járványügyi Központ (ECDC) végzi.

A gyűjtött adatok révén az antimikrobiális szerek fogyasztásának kvantitatív és kvalitatív indikátorairól időszerű információkat kapnak az adatszolgáltatásban résztvevő EU és EEA/EFTA tagállamok, köztük Magyarország. Ezek az indikátorok kiindulópontként szolgálnak annak monitorozására is, hogy a résztvevő országok milyen előrehaladást érnek el az antimikrobiális szerek megfontolt alkalmazásának területén.

Az adatgyűjtés módszertana

Az európai adatgyűjtés és adatelemzés mind a járóbeteg-, mind a fekvőbeteg-ellátásban fogyasztott antimikrobiális szerekre kiterjed. Az adatforrásokat az antimikrobiális szerekre vonatkozó, gyógyszereladási és - támogatási adatbázisok, illetve országos gyógyszerregiszterek jelentik. Az antimikrobiális szerek osztályozására az Egészségügyi Világszervezet (WHO) anatómiai, gyógyászati, kémiai (ATC) osztályozási rendszert használják. Jelenleg alapvetően országos szintű adatok gyűjtése zajlik, de az ECDC szorgalmazza, hogy az egyes országok NUTS-régiókra (az európai statisztikai területi egységekre) bontott területi adatokat jelentsenek az antimikrobiális szerek fogyasztásáról.

Az antimikrobiális szerek fogyasztásának adatai készítmény szinten kerülnek jelentésre az alábbi ATC csoportok szerint:

- Szisztémás antibakteriális szerek (ATC J01)
- Szisztémás gombaellenes szerek (ATC J02)
- Antimikobakteriális szerek (ATC J04)
- Szisztémás vírusellenes szerek (ATC J05)

A résztvevő országok éves rendszerességgel jelentik adataikat egy központi adatbázisba – az Európai Surveillance Rendszerbe (TESSy) – ,melyet az ECDC működtet. Az eredmények az ECDC honlapjáról elérhetőek.

Az adatelemzés módszertana

Az EU és EEA/EFTA tagállamok által jelentett antimikrobiális szerek fogyasztási adatai 1000 lakosra és 1 napra vonatkoztatott WHO DDD egységben (Defined Daily Dose, a WHO által meghatározott, az adott hatóanyagra jellemző napi dózis) jelennek meg. Ennek az adatnak a kiegészítésére az 1000 lakosra és 1 napra vonatkoztatott gyógyszerdoboz-

szám is jelentésre kerül, amennyiben a dobozra vonatkozó adatot is rendelkezésre állnak.

A fogyasztási mutató nevezőjében az EUROSTAT vagy az országos statisztikai jelentések lakosságszámra vonatkozó adatai szerepelnek. Amennyiben a jelentett antimikrobiális szer fogyasztási adat nem a teljes lakosságra vonatkozik, az adott országnak jelentenie kell, hogy a lakosság hány százalékát fedi a szolgáltatott adat.

A surveillance támogatása céljából az ECDC validálja a bejelentett antimikrobiális szer fogyasztási adatokat, ATC csoportokra bontva elemzi az antimikrobiális szerek fogyasztásának trendjeit, összehasonlítja az egyes országok és régiók adatait, valamint hozzáférést biztosít az antimikrobiális szerek fogyasztásának európai adataihoz az ECDC honlapján (<http://www.ecdc.europa.eu>) elérhető ESAC-Net interaktív adatbázison keresztül. Ennek segítségével táblázatok, grafikonok, térképek generálhatóak, valamint elérhetőek az egyes országokra vonatkozó összefoglalók.

Jelentések, eredmények

A 2010., 2011. és 2012. évi részletes ESAC-Net jelentések az ECDC honlapján angol nyelven érhetőek el. A 2012. évi európai adatok azt mutatják, hogy a járóbeteg-ellátásban közel háromszoros különbség van a szisztémás antibakteriális szerek fogyasztásának mértékében a legnagyobb (Görögország: 31,9 DDD/1000 lakos/nap) és a legkisebb mennyiséget (Hollandia: 11,3 DDD/1000 lakos/nap) fogyasztó európai ország között.

Magyarországon kedvezően alacsonynak tűnik a szisztémás antibakteriális szerek fogyasztásának mennyisége (13,6 DDD/1000 lakos/nap) a járóbeteg-ellátásban, ugyanakkor egyes minőségi indikátorok kedvezőtlenek. Ez utóbbira példa, hogy a széles spektrumú (az antimikrobiális rezisztencia kialakulását jobban elősegítő) és a szűk spektrumú (az antimikrobiális rezisztencia kialakulását kevésbé elősegítő) penicillinek, cefalosporinok és makrolidok fogyasztásának hányadosa magas, emellett a többi országhoz képest hazánkban a legerőteljesebb a teljes antibiotikum-fogyasztás és a kinolon-fogyasztás téli és a nyári negyedéves adatainak összevetésével becsült szezonálisitása.

A 2012. évi jelentés alapján Európában a járóbeteg-ellátásban leggyakrabban alkalmazott antibiotikum-alcsoportok a penicillin-kombinációk (beleértve a béta-laktamáz gátlókat és a széles-spektrumú penicillineket),

a makrolidok és a tetraciklinek voltak. A fekvőbeteg-ellátásban a penicillineket, az egyéb béta-laktám antibiotikumokat, beleértve a cefalosporinokat, valamint a kinolonokat alkalmazták a leggyakrabban.

Bár minden résztvevő ország szolgáltat adatokat az antibiotikumok túlnyomó többségét felíró járóbeteg-ellátás területére vonatkozóan, a fekvőbeteg-ellátásban (azaz a kórházakban) alkalmazott antimikrobiális szer fogyasztásra vonatkozóan bővíteni szükséges a jelentő országok körét.

További részletes hazai és európai adatok az Országos Epidemiológiai Központ által szervezett „**Európai Antibiotikum Nap 2014**” című továbbképzés keretében kerülnek bemutatásra és elemzésre **2014. november 18-án**.

Források:

<http://www.ecdc.europa.eu/en/activities/surveillance/ESAC-Net/publications/Pages/documents.aspx>

<http://www.ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/antimicrobial-antibiotic-consumption-ESAC-report-2010-data.pdf>

<http://www.ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/antimicrobial-consumption-europe-surveillance-2011.pdf>

<http://www.ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/antimicrobial-consumption-europe-esac-net-2012.pdf>

A tájékoztatást adta: dr. Hajdu Ágnes OEK, Kórházi járványügyi osztály

HAZAI JÁRVÁNYÜGYI HELYZET ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

A **2014. október 6-12.** közötti időszakban bejelentett fertőző megbetegedések alapján az ország járványügyi helyzete az alábbiakban foglalható össze:

Az **enterális bakteriális fertőző betegségek** járványügyi helyzete kismértékben romlott: mind a **salmonellosis**, mind a **campylobacteriosis** megbetegedések száma mérsékelten emelkedett az előző hetihez viszonyítva. A 2008-2012. évek azonos időszakára jellemző középértéktől a regisztrált salmonellosisok száma nem tért el lényegesen, ugyanakkor a campylobacteriosisoké annak a másfélszeresére emelkedett. A legtöbb salmonellosis bejelentés Budapestről (25) és Baranya megyéből (20) érkezett; a bejelentett campylobacteriosisok száma Budapesten (40) és Csongrád megyében (30) volt a legmagasabb.

A héten a **rotavírus-gastroenteritis** bejelentések száma ötödével csökkent az előző hetihez viszonyítva.

A 41. héten **négy új közösségi gastroenteritis járványt** jelentettek. Egy óvodai, **calicivírus** okozta járvány és egy ismeretlen eredetű kórházi járvány került

a nyilvántartásba Baranya megyéből, továbbá egy-egy tömeges méretű járványról érkezett jelentés Tolna megyéből illetve Budapestről.

Tolna megye egyik, közétkeztetést végző főzőkonyhájáról kiindulva, október 2-5. között, hasi fájdalommal, hasmenéssel járó, tömeges méretű lázmentes gastroenteritis-járvány zajlott. A járványügyi vizsgálat eddig **61** megbetegedést (45 iskolás, 16 óvodás) tart számon. A jelentés írásáig a felderített exponáltak száma 1040 fő (909 gyermek, 131 dolgozó). A betegek túlnyomó többsége egy településen az óvodát és iskolát látogatja, ahova a konyha kész kakaó italt szállított ki. A néhány beteget jelentő környékbeli óvodákba kakaópor került, amiből az italt helyben készítették el. A laboratóriumba érkezett két székletminta mikrobiológiai vizsgálata még nem fejeződött be. A NÉBiH élelmiszervizsgáló laboratóriuma a kakaó mintájából **B.cereus** kórokozót mutatott ki. A kakaóital fogyasztása illetve a kórokozó jelenléte valamint a megbetegedések kapcsolatának bizonyításán a szakemberek dolgoznak, kb. 500 kitöltött kérdőív adatainak feldolgozása folyamatban van.

Budapesten több bölcsőde dolgozói közül **39** fő betegedett meg október 7-13. között. Négyen kórházi ápolásra szorultak. Tüneteik: láz, fejfájás, hányás, hasi görcs, híg, bűzös, igen gyakori hasmenés, izomfájdalom. A betegek valamennyien azonos főzőkonyháról kapták a kizárólag felnőttek számára készített menüt. Az exponáltak száma 183. Az eddigi vizsgálatok alapján 12 beteg közül 10 személynél **S.Enteritidist** mutatott ki laboratórium. A gyanúsított étel az október 6-án fogyasztott vargabéles. A kitöltött kérdőívek feldolgozása valamint a törlek-, és ételminták vizsgálata folyamatban van.

Tovább csökkent a **heveny fertőző májgyulladások** száma: a héten **53** megbetegedés került a nyilvántartásba az előző heti 58 bejelentést követően. A jelentés írásáig **18** betegnél igazolta a laboratórium a **HAV**-fertőzést, közülük tíz Borsod-Abaúj-Zemplén, négy Bács-Kiskun megyében került a nyilvántartásba. 23 megbetegedés etiológiája még nem ismert.

A **légúti fertőző betegségek** közül a **varicella** bejelentések száma az előző hetinek a másfélszeresére nőtt, a **scarlatina** megbetegedéseké változatlan volt. A védőoltással megelőzhető fertőző betegségek közül egy 33 éves nőbeteg **rubeola**-gyanúját jelentették, a diagnózist laboratóriumi vizsgálat még nem erősítette meg.

Az **idegrendszeri fertőző betegségek** közül **két gennyes meningitist** jelentettek, egy középkorú beteg agyhártyagyulladását **S.pneumoniae** okozta. **Egy meningitis serosa** megbetegedés került a nyilvántartásba, a kórokozó azonosítása még folyamatban van.

A héten **nyolc Lyme-kór** megbetegedést jelentettek, szemben az előző heti 13-mal. Az év eleje óta fele annyi eset került a nyilvántartásba, mint az előző év azonos időszakában.

A tárgyhéten rögzített fertőző megbetegedések Magyarországon (+)
Cases of notified communicable diseases recorded current week in Hungary (+)

41/2014. sz. heti jelentés (weekly report)

2014.10.06 - 12.

Betegség Disease	41. hét (week)			1 - 41. hét (week)		
	2014.10.06 - 2014.10.12.	2013.10.07- 2013.10.13.	Medián 2008-2012	2014.	2013.	Medián 2008-2012
Typhus abdominalis	-	-	-	* 1	-	-
Paratyphus	-	-	-	* 1	-	1
Botulizmus	1	-	-	8	# 4	4
Salmonellosis	181	130	173	# 4335	4206	4358
Dysenteria	-	2	3	# 8	# 42	46
Pathogen E. coli által okozott megbet.	1	5	●	# 70	45	●
Campylobacteriosis	174	156	111	# 6598	# 5536	4397
Yersiniosis	1	1	1	49	56	46
Rotavírus-gastroenteritis	45	●	●	6744	●	●
Hepatitis infectiosa	53	50	9	# 1156	# 950	319
AIDS	2	-	-	37	# 42	21
Poliomyelitis	-	-	-	-	-	-
Acut flaccid paralysis	-	-	-	13	11	13
Diphtheria	-	-	-	-	-	-
Pertussis	-	-	-	14	27	23
Scarlatina	16	25	22	1787	1856	2219
Morbilli	-	-	-	2	# 5	3
Rubeola	1	-	-	6	8	15
Parotitis epidemica	-	2	-	24	31	53
Varicella	120	158	134	25716	30787	31236
Legionellosis	1	1	-	# 31	29	33
Meningitis purulenta	2	3	5	# 167	174	198
Meningitis serosa	1	4	2	# 62	72	75
Encephalitis infectiosa	-	5	3	62	# 111	109
Creutzfeldt-J. betegség	1	-	-	13	14	22
Lyme-kór	8	17	42	517	# 1055	1513
Listeriosis	-	1	-	34	11	10
Brucellosis	-	-	-	-	-	-
Leptospirosis	2	1	-	59	9	10
Ornithosis	2	-	-	36	# 14	18
Q-láz	1	1	2	# 48	183	35
Tularemia	6	1	1	54	# 35	25
Tetanus	-	-	-	1	2	3
Hantavírus-nephropathia	1	-	●	4	-	●
Vírusos haemorrh. láz*	-	-	●	6	8	●
Malária*	1	-	-	11	4	5
Toxoplasmosis	-	-	3	62	43	78

(+) Előzetes, részben tisztított adatok - Preliminary, partly corrected figures

(*) Importált esetek - Imported cases

(#) Importált esetekkel együtt - Reported cases included both indigenous and imported cases

(●) Nincs adat - No data available

A statisztika készítés ideje: 2014.10.14.

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

MINISTRY OF HUMAN RESOURCES

A tárgyhéten rögzített fertőző megbetegedések Magyarországon (+)
Cases of notified communicable diseases recorded current week in Hungary (+)

41/2014. sz. heti jelentés (weekly report)

2014.10.06 - 12.

Terület (Territory)	Salmonel- losis	Campylo- bacteriosis	Rotavirus- gastroenteritis	Hepatitis infectiosa	Scarlatina	Varicella	Rubeola	Meningitis purulenta	Meningitis serosa	Enceph. infectiosa	Lyme-kór
Budapest	25	40	5	3	5	20	1	-	-	-	1
Baranya	20	4	-	-	1	4	-	-	-	-	-
Bács-Kiskun	9	10	9	4	-	2	-	-	-	-	-
Békés	12	8	4	2	-	-	-	-	-	-	-
Borsod-A.-Z.	5	8	3	31	-	3	-	-	-	-	-
Csongrád	16	30	-	2	-	3	-	-	-	-	-
Fejér	13	5	1	3	-	7	-	1	-	-	-
Győr-M.-S.	12	8	1	-	-	3	-	-	-	-	-
Hajdú	12	6	2	-	-	4	-	-	1	-	-
Heves	5	5	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Jász-N.-Sz.	8	2	1	1	2	9	-	-	-	-	-
Komárom-E.	7	3	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Nógrád	6	3	4	-	-	2	-	-	-	-	4
Pest	12	16	1	-	2	26	-	-	-	-	-
Somogy	3	3	5	-	-	8	-	-	-	-	-
Szabolcs-Sz.-B.	7	4	5	2	-	6	-	-	-	-	-
Tolna	3	3	2	3	-	2	-	-	-	-	-
Vas	2	7	1	-	-	1	-	1	-	-	2
Veszprém	4	9	-	1	6	18	-	-	-	-	1
Zala	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Összesen (Total)	181	174	45	53	16	120	1	2	1	1	8
Előző hét (Previous week)	160	154	57	58	18	73	-	6	3	1	13

(*) Előzetes, részben tisztított adatok - Preliminary, partly corrected figures

(*) Importált esetek - Imported cases

(#) Importált esetekkel együtt - Reported cases included both indigenous and imported cases

A statisztika készítés ideje: 2014.10.14.

Az Országos Epidemiológiai Központ (OEK) kiadványa.

A kiadványban szereplő közlemények szakmai egyeztetést követően jelennek meg, ennek megfelelően az országos jellegű összeállítások, illetve a szerkesztőségi megjegyzésben foglaltak az Országos Epidemiológiai Központ és az országos tisztifőorvos szakmai véleményét és javasolt gyakorlatát tartalmazzák.

A kiadványt Intézetünk a Centers for Disease Control and Prevention-nal együttműködve, a Magyar-Amerikai Közös Alapnál elnyert pályázat révén indíthatta el 1994-ben.

Az **Epinfo** minden héten pénteken kerül postázásra és az Internetre.

Internet cím: www.oek.hu; www.epidemiologia.hu; www.jarvany.hu;

www.antsz.hu/oek

az ÁNTSZ dolgozóinak belső hálózatról: <http://oek>

Elektronikus Epinfo-hírlevélre történő feliratkozás: epiujzag@oek.antsz.hu

A kiadvánnyal kapcsolatos észrevételekkel, közlési szándékkal szíveskedjék az **Epinfo** főszerkesztőjéhez fordulni:

Postai cím: 1966 Budapest, Pf. 64.

Telefon: 476-1153, 476-1194

Telefax: 476-1223

E-mail: epiujzag@oek.antsz.hu

A heti kiadványban szereplő anyagok szabadon másolhatók és felhasználhatók, azonban a kiadvány forrásként való használatánál hivatkozni kell az alábbi módon: Országos Epidemiológiai Központ. A közlemény címe. Epinfo a megjelenés éve; a kiadvány száma:oldalszám. (Pl.: Országos Epidemiológiai Központ. 10 éves az Epinfo. Epinfo 2003; 1:1-2.)

Megbízott országos tisztifőorvos:

Dr. Paller Judit

Epinfo szerkesztősége

Alapító főszerkesztő: Dr. Straub Ilona

Főszerkesztő: Dr. Melles Márta

Főszerkesztő helyettes: Dr. Csohán Ágnes

Olvasószerkesztő: Dr. Krisztalovics Katalin

Szerkesztő: Dr. Kurcz Andrea

Technikai szerkesztő:

Báder Mariann

ÁNTSZ OTH Kommunikációs főosztály Nyomda

Csoportvezető: Novák Anikó

ISSN 2061-0947 (Nyomtatott)

ISSN 2061-0955 (Online)